

Luontoarvojen huomiominen Pyyryväisen osayleiskaavassa

Kaupunkisuunnitteluseminaari XIX 14.10.2025

Yleiskaavasuunnittelija Matti Konttinen

Yleiskaavasuunnittelija Jarmo Pohjola

Maisema-arkkitehti Veera Sanaksenaho

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

OULU

27.10.2025

Oulu2026
Euroopan kulttuuri-
pääkaupunki

Oulun sitoumuksia ja strategisia tavoitteita

Kaupunkistrategia

- Oulu on hiilineutraali 2035

Luontojulistus

- Oulu on 10 suurimman kaupungin joukossa sitoutunut 11.9.2024 luontokadon pysäyttämiseen vuoteen 2030 mennessä ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen

Oulun kaupungin ympäristöohjelma 2026

- Tavoitteena on muun muassa, että Oulussa luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen tai parantaminen, riittävät viheralueet ja hyvä vesistön tila huomioidaan kaikessa maankäytön suunnittelussa

Kiertotalouden tiekartta

- Maankäytön ja kaavoituksen päämäärä 2030 mahdollistaa kiertotalouden toteutuminen

Ilmastotyön tiekartta - hillintä ja sopeutuminen.

- Maankäytössä huomiota kiinnitetään siihen, etteivät uudet hankkeet heikennä hiilinieluja tai tuhoa olemassa olevia hiilivarastoja. Jos näin ei voida pakottavasta syystä toimia, menetettyjä hiilinieluja ja -varastoja hyvitetään jossain toisessa kohteessa.

Metsien hoito- ja käyttösuunnitelma

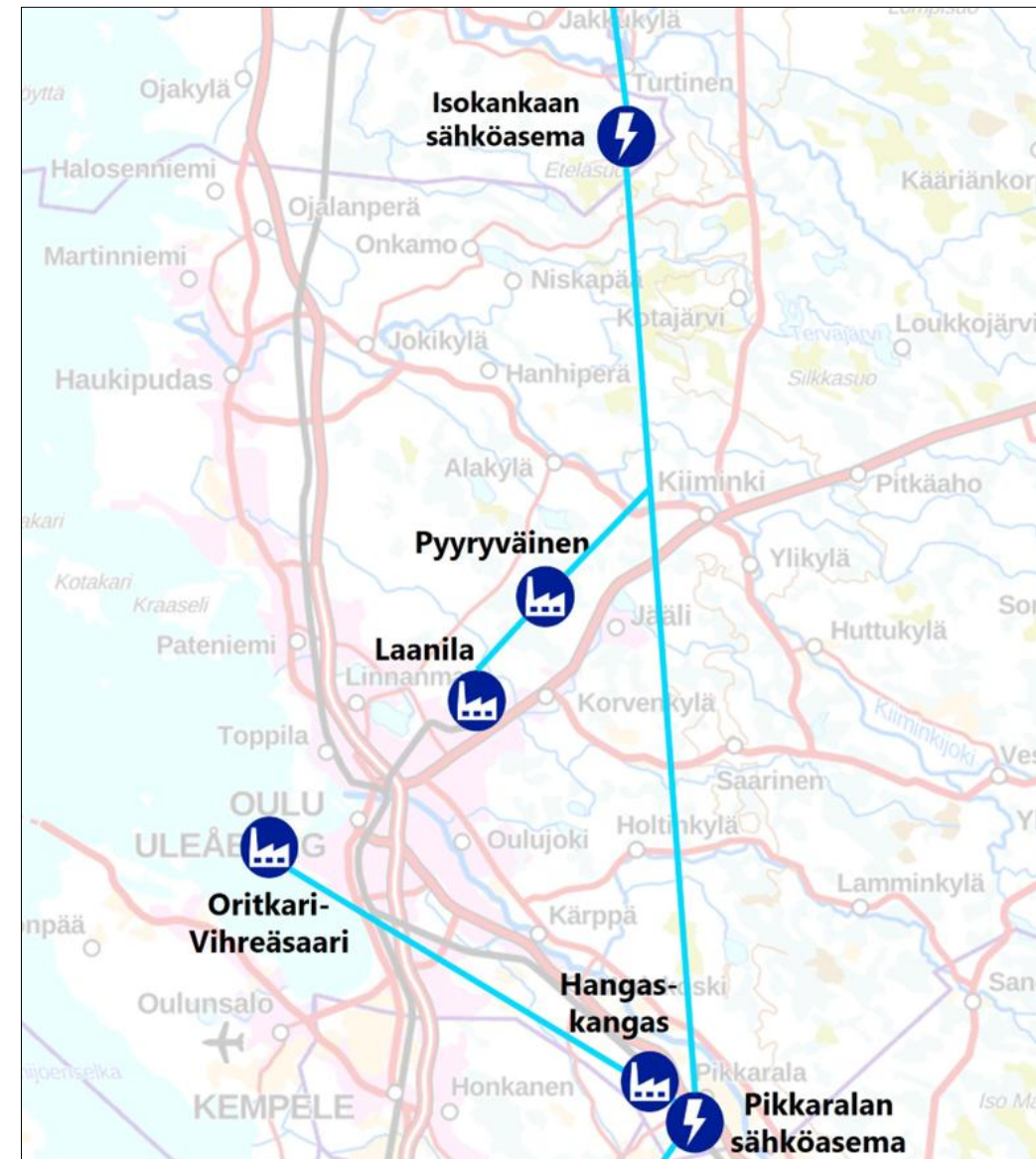
- Tavoitteet on määritelty ekologiselle, ilmastolliselle, sosiaaliselle, taloudelliselle, kulttuurihistorialliselle ja maisemalliselle kestävyydelle

Hulevesiohjelma

- Tavoitteena on, että hulevedet huomioidaan kokonaisvaltaisesti maankäytön suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa huomioiden ilmastomuutos

Tuulivoimasta teollisuuskehitykseen

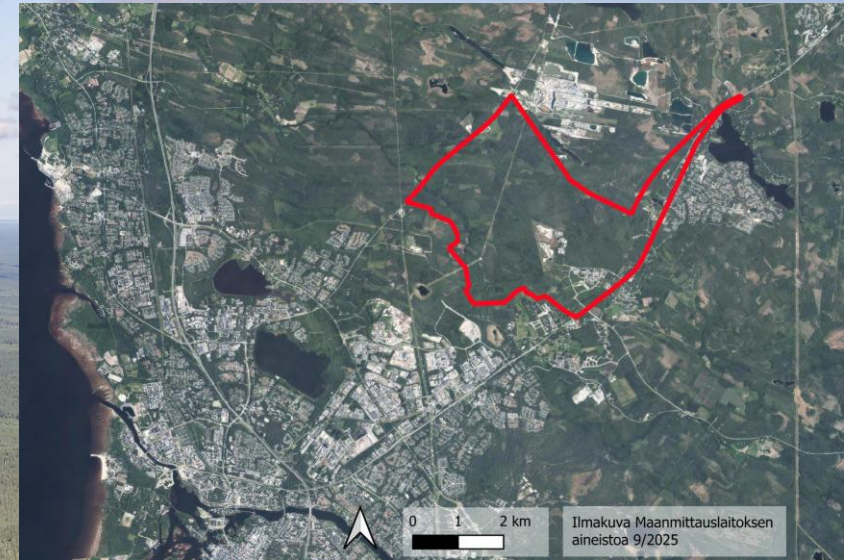
- Oulussa on vireillä 9 tuulivoimahanketta. Tuulivoiman tuottama runsas, edullinen ja kestävä energia luo kilpailuetua ja mahdollistaa suuren mittakaavan teollisuuslaitosten sijoittumisen Ouluun
- Toimii keskeisenä pohjana kaupungin teollisuusalueiden kehittämiseksi
- **Pyryväinen:**
 - Kehitetään uutta vihreän siirtymän suurteollisuusaluetta
 - Osayleiskaava vireillä
- **Laanilan teollisuusalue:**
 - Perinteikäs teollisuusalue (mm. biovoimalaitos, saha, Kemiran tehdas)
 - Oulun Energia suunnittelee vihreän vedyn ja sähköpolttoaineiden tuotantolaitosta kumppaninaan P2X Solutions
 - YVA-menettely vireillä
- **Oritkari-Vihreäsaari satama:**
 - Osa TEN-T-ydinverkkoa
 - Kehitetään vihreän siirtymän teollisuudelle
 - Asemakaavan muutos vireillä
- **Hangaskangas:**
 - Pikkaralan sähköasema 400 kV:n voimajohtojen hubi
 - Suunnitelma kehittää vihreän siirtymän teollisuusalue sähköaseman ympäristöön
 - Osayleiskaava tulossa vireille loppuvuodesta 2025

Oulun vihreän siirtymän painopistealueet. Kuvassa lisäksi lähimmät sähköasemat sekä keskeiset sähkönsiirtolinjat.

Pyryväisen osayleiskaava

- Tullut vireille 12/2023, kaavan hyväksymisvaihe 2026
- Tavoitellaan suuren mittakaavan vihreän siirtymän teollisuutta, mikä edellyttää T/kem-kaavamerkintää osalle aluetta
- Tavoitteena on saada alueelle tieyhteys, 400 kV:n voimajohto ja vetyputki sekä teollisuusvesiputki. Lisäksi mahdollistetaan tulevaisuuden raideyhteys.
- Osayleiskaavalla toteutetaan kaupunkistrategian strategisista painopisteistä erityisesti seuraavia:
 - Oulu on Suomen yritysmyönteisin kansainvälinen kasvukeskus
 - Oulu on hiilineutraali 2035

Luontoarvoihin liittyvät keskeiset selvitykset

Valmistuneet:

- Hömötiaisen elinympäristöt Oulussa – Oulun yliopiston elinympäristömallinnus 2024
- Maisemaselvitys
- Luontoselvitykset osa-alueittain tehtynä
- Viherrakenneselvitys ja yleissuunnitelma (VISU)
- Luonnonarvohehtaarin laskenta

Käynnissä olevat:

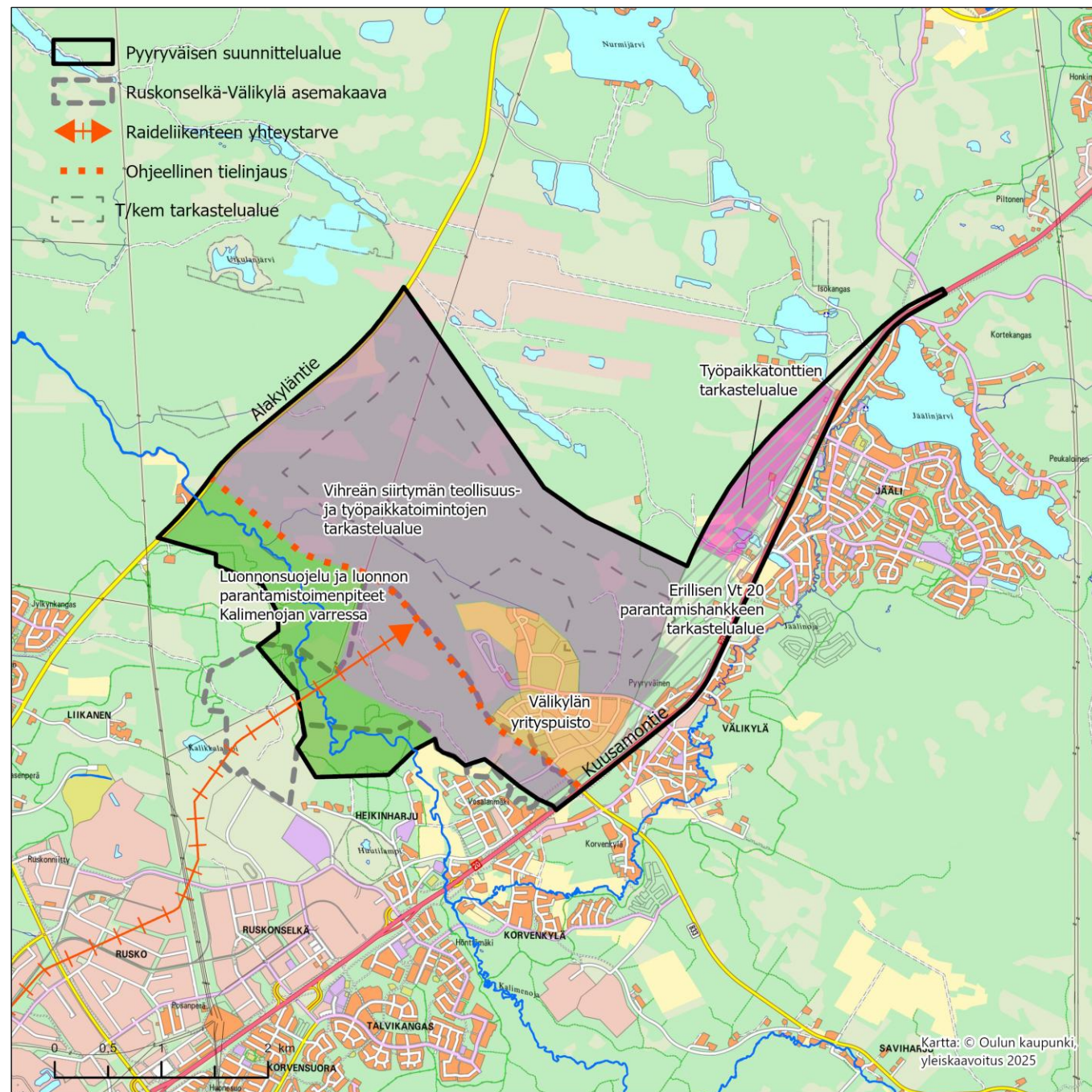
- Kalimenojan vesistöselvitys
- Luonnonparantamistoimenpiteiden suunnittelu

Uudet tarvittavat:

- Natura-arvioinnin tarveharkinta

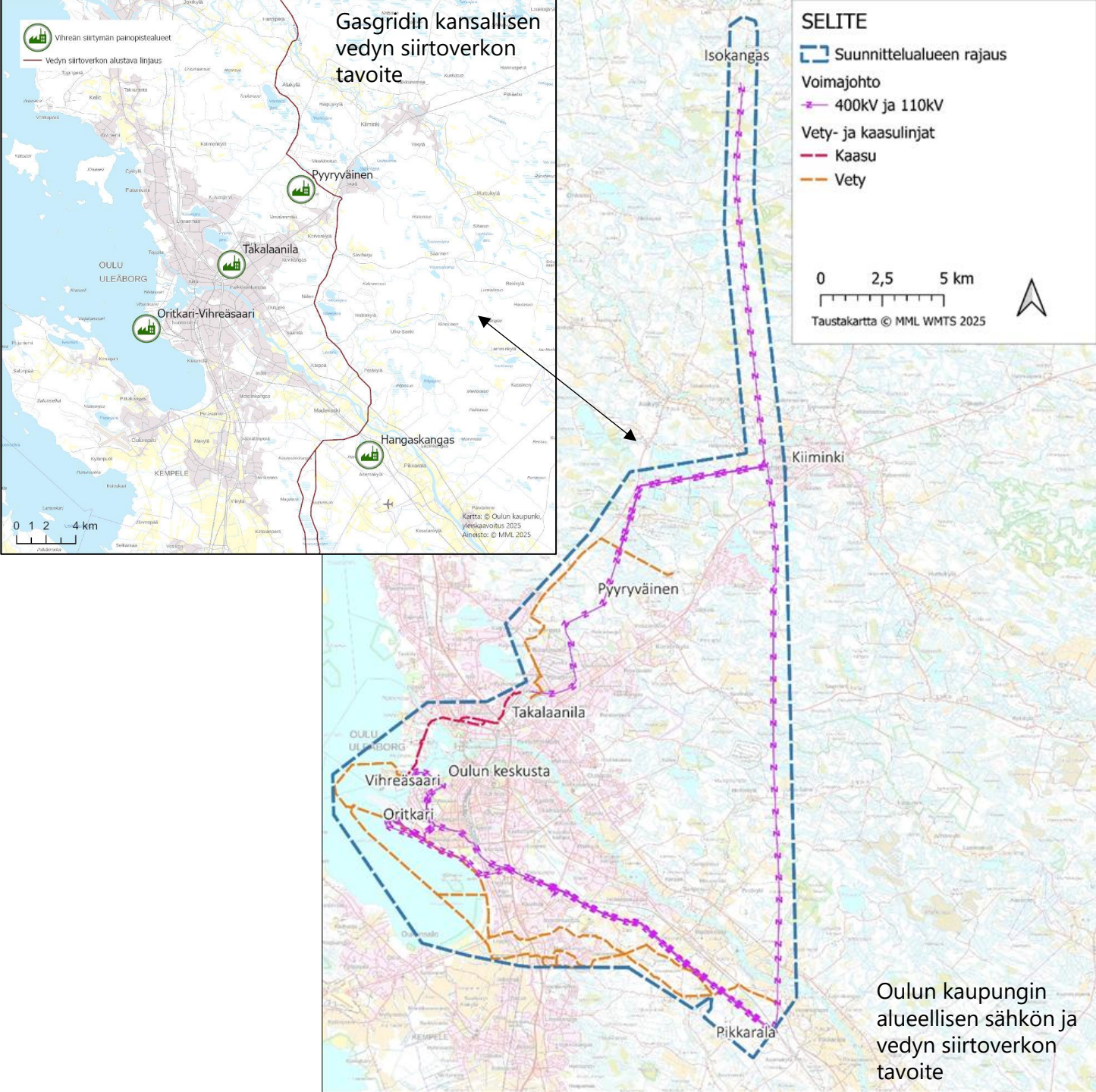
Osayleiskaavan lähtökohtia: Osa-alueiden kehittämistavoitteet

- Teollisten toimintojen osoittaminen vaatii yhteensovittamista alueen luontoarvojen kuten erittäin uhanalaisen hömötiaisen kanssa
- Samanaikaisesti vireillä valtatie 20 parantaminen välillä Korvenkylä-Kiiminki
- Voimassa olevassa Uuden Oulun yleiskaavassa alueella mm.
 - T, Tres, TP, Tpres, Ares, P-1
 - Ohjeellinen tielinjaus Kuusamontie-Alakyläntie
 - Pääradalta raideliikenteen yhteystarve
- Kaava-alueella on Välikylän yrityspuisto

Alustavat osa-alueiden kehittämistavoitteet.

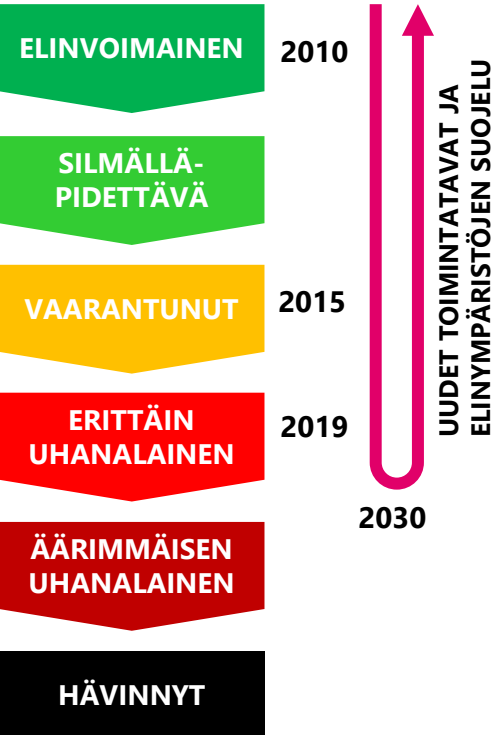
Luontoarvojen yhteensovittaminen teknisten verkostojen suhteen

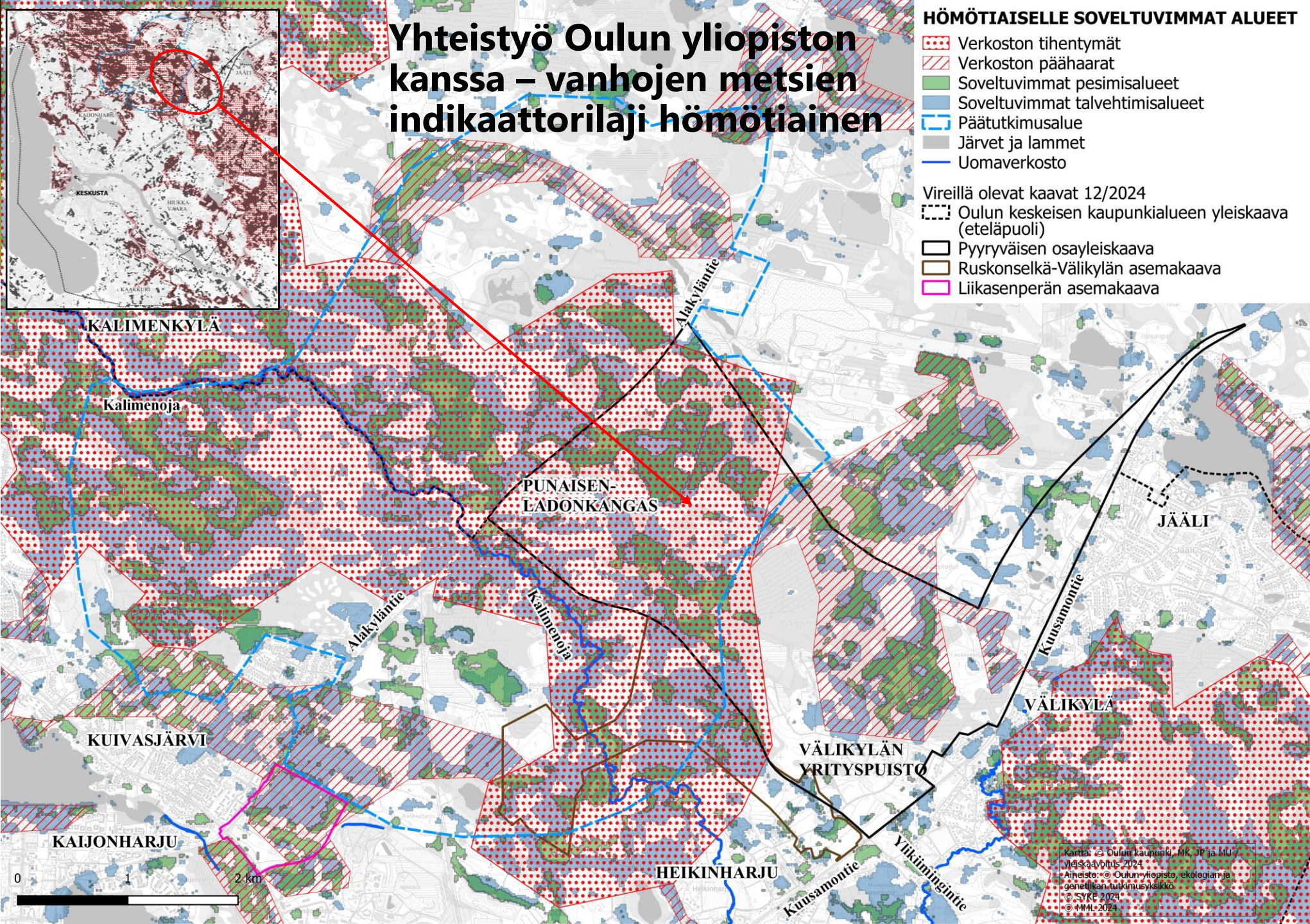

Hömötiainen © Seppo Rytönen

Luontokadosta
luontoposiitivisuuteen eli
hömötiaisen tulevaisuus

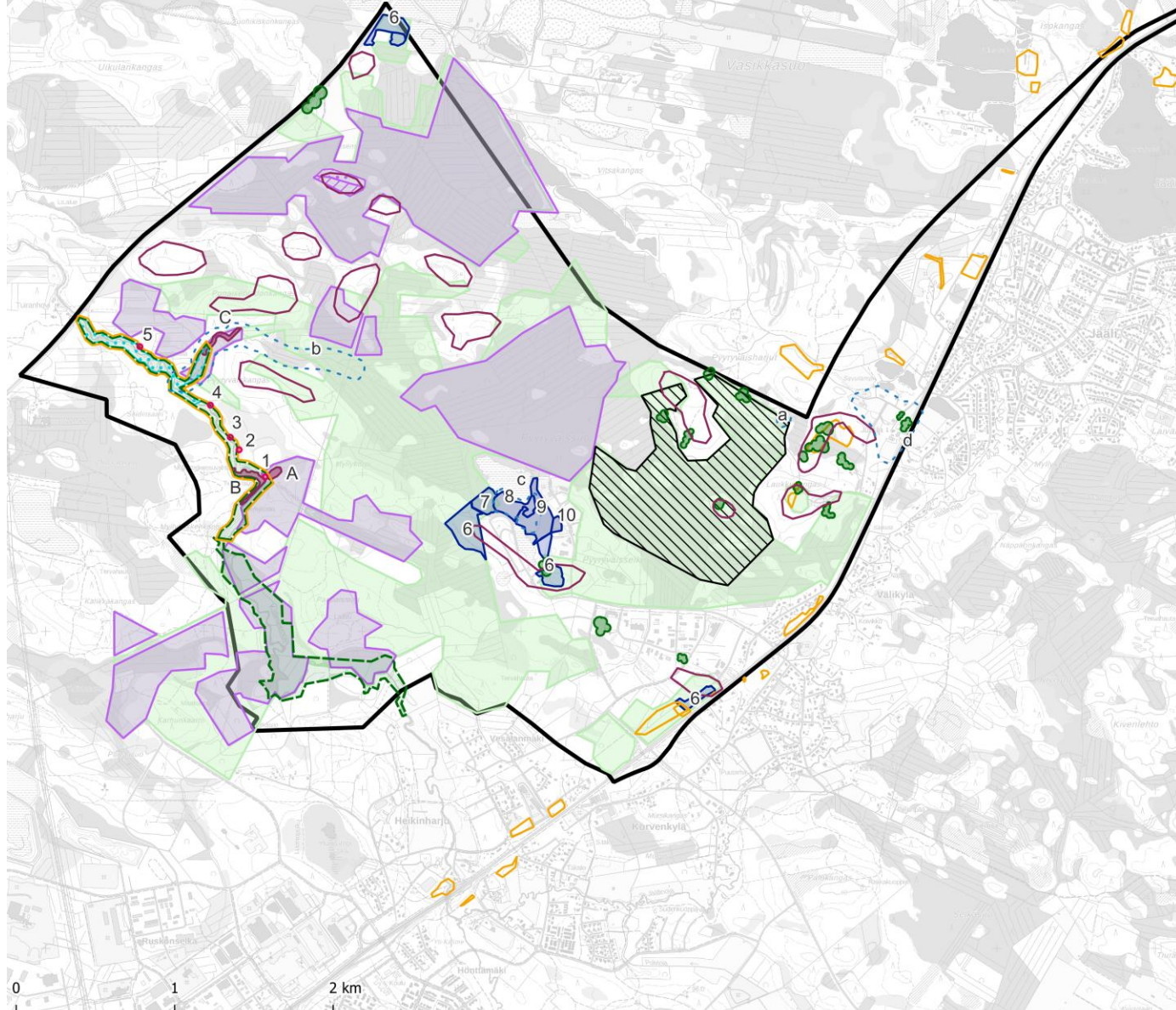
Hömötiaisen elinympäristöt Oulussa

Luontoselvitysten koontikartta

Tunnistettu mm.

- Pienialaisia uhanalaisten luontotyyppien esiintymiä (kangasmetsät, suot)
- Arvoluokan 2 erityisen tärkeitä lintualueita (uhanalaisten lajien pesimäpaikkojen tihentymät)
- Arvoluokan 3 monimuotoisuutta turvaavia alueita (uhanalaisten lintulajien havaintoalueet, joista yksi osoitettu merkittävänä linnustoalueena)
- Kuusamontien varrelta viitasammakkohavaintoja
- Erityisen arvokkaana kohteena Kalimenoja ja sen varsi

KAAVATILANNE 04/2025

Pyryväisen osayleiskaava (vireillä)

ARVOLUOKKA 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Norot 1-5 (DD)

ARVOLUOKKA 2: Erityisen tärkeät kohteet

- Varttuneet havupuuvallat tuoreet kankaat, luonnontilaisen kaltainen
- Varttuneet kuivahkot kankaat, lievästi ihmisvaikutteinen (VU/EN)
- Uhanalaisten lintulajien pesimäpaikkojen tihentymät

ARVOLUOKKA 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

- Kalimenojen tulvapenkat välillä Pyryväisoja-Alakyläntie. Luonnontilaisen kaltainen lehtomainen kangas (VU), tuore kangas (VU)
- Uhanalaisten lintulajien havaintoalueet

ARVOLUOKKA 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

- Luontotyypit
- 6. varttuneet tuoreet kankaat (VU/VU)
- 7. tupasvilläräme (NT/VU)
- 8. lyhytkorsineva (NT/VU)
- 9. rahkaräme (LC)
- 10. isovarpuräme (NT/VU)

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUSSA HUOMIOITAVAT ALUEET

Metsälälikohde (Suomen metsäkeskus 2024) huomioitava metsäläluodossa, muuten luontotyyppinsä mukaan

- A. Pienvesien välitön lähiympäristö, Myllykorven noro (ruoho- ja metsäkortekorvet)
- B. Rehevä lehtolaikku (tuore lehto)
- C. Pienvesien välitön lähiympäristö, Pyryväisoja Lehtomainen tuore kangas)

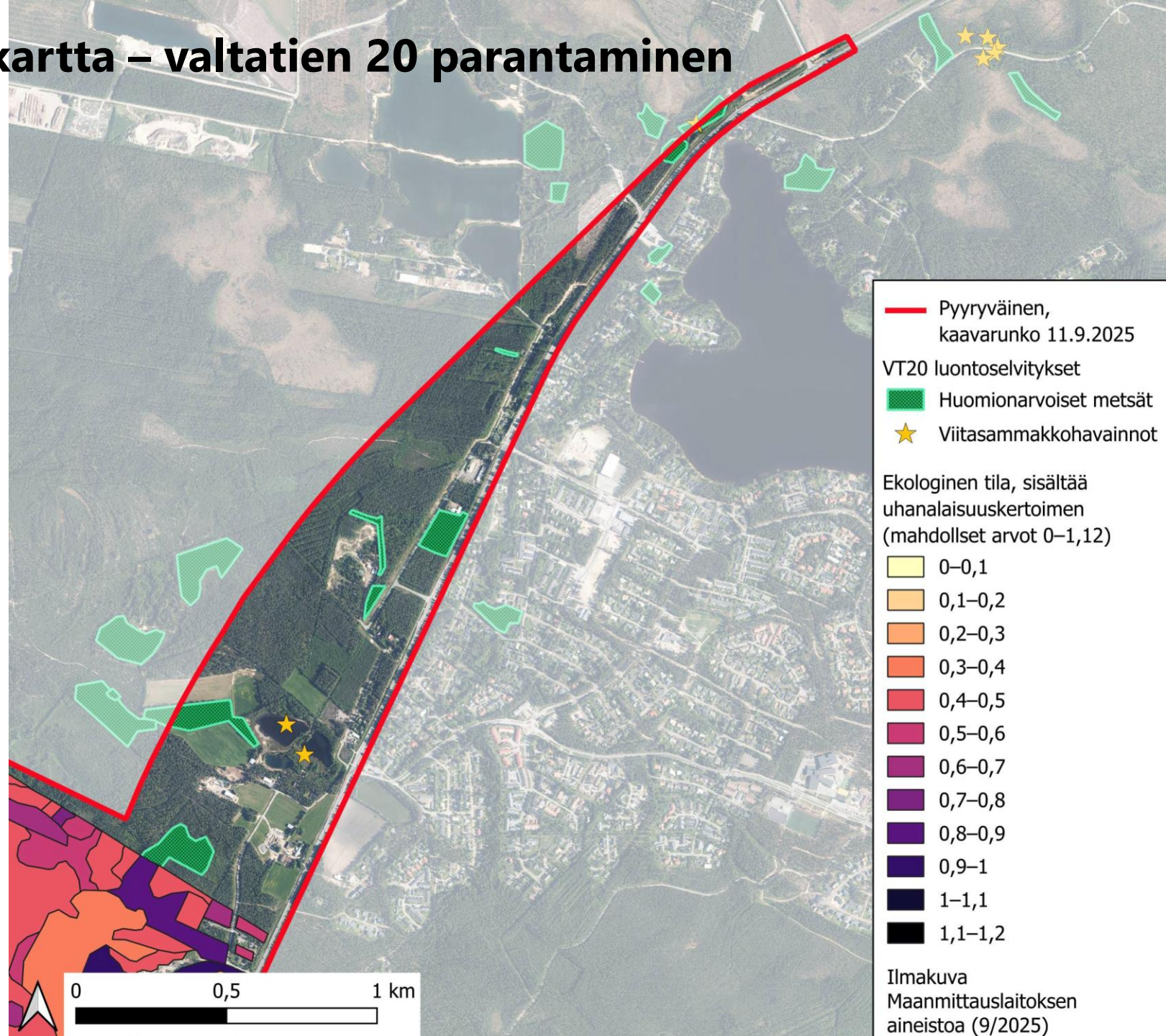
- Kalimenojen suojavyöhyke
- Potentiaalinen liito-oravahabitaatti
- Maisemallisesti arvokas puusto
- Arvoalue, lakialue
- a. Suo, laaksonpohja
- b. Pyryväisojan ympäristö
- c. Arvokas suoalue
- d. Maalaismiljö

Merkittävä linnustoalue

Luontoselvitysten koontikartta – valtatie 20 parantaminen

Tunnistettu mm.

- Viitasammakoita vanhoissa soranottokuopissa
- Huomionarvoisia metsäkuvioita

Luontoarvojen huomioiminen - lievennyshierarkia

1.Välttäminen

- Ei rakenneta luontoarvojen päälle ollenkaan

2.Lieventämistoimet

- Säilytetään tärkeimmät luontoalueet ja mahdollistetaan niiden väliset ekologiset yhteydet
- Rakennetaan mahdollisimman tiiviisti, säästetään laajat viheralueet
- Tonttien luo-merkinnät ja tonttien toimijoiden omat toimenpiteet (esim. tontinluovutus sopimuksiin)
- Metsänhoidolliset toimenpiteet kaupungin omistamilla alueilla hankealueella (jätetään hakkuita tekemättä tai muita luonnon parantamistoimenpiteitä) *esim. Metsäkeskus, Tinttimetsä hankkeen tietoja*
- Tekopökkö (melko tehoton keino)

3.Luontoarvojen parantamiskeinoja (kompensoiminen)

ei tarkoiteta tässä asetuksen mukaista ekologista kompensatiota:

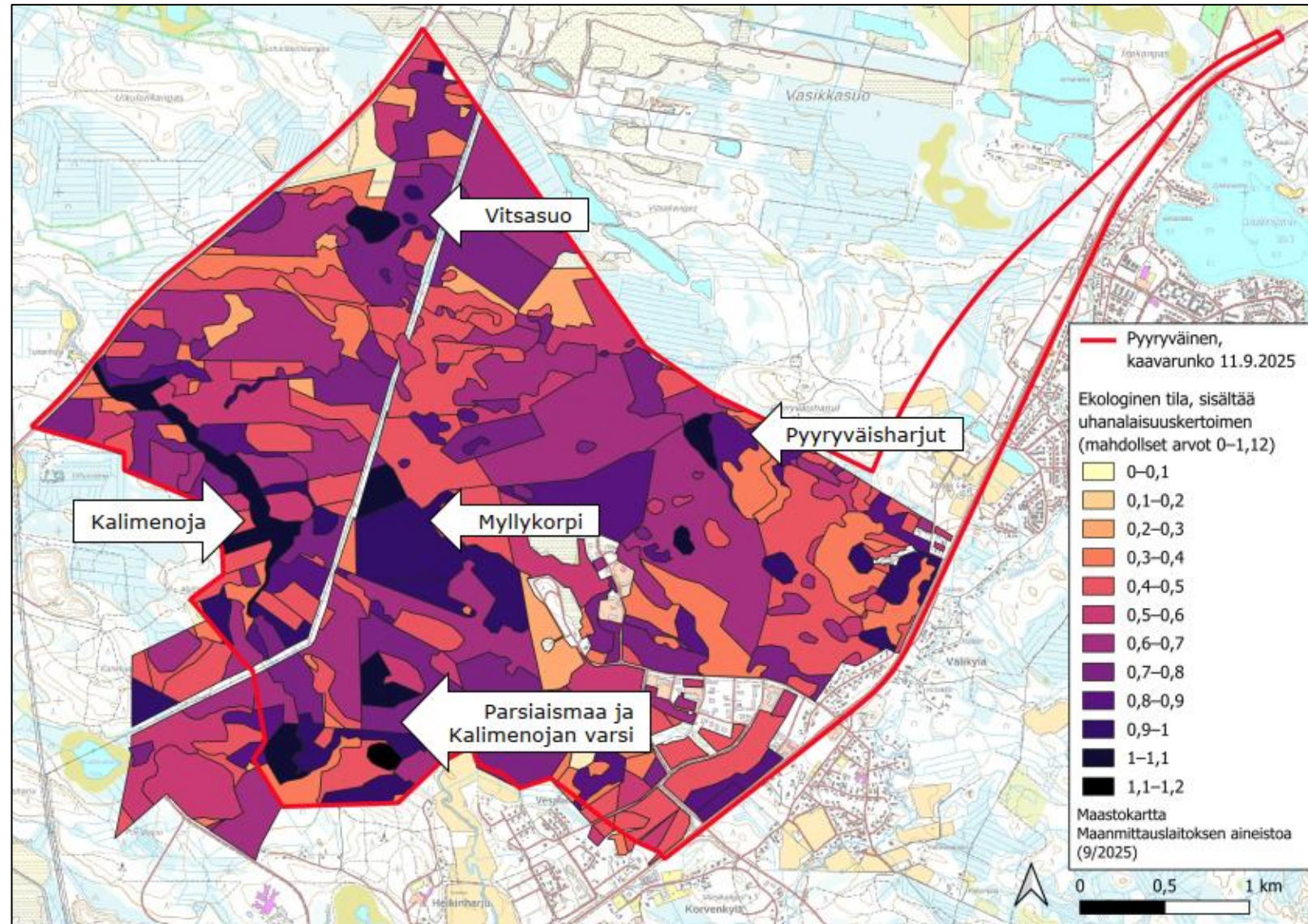
- Hömötiaisten alueiden säästäminen laajemmalla kaupungin omisteisella alueella, uusimman yliopiston tutkimustiedon valossa (metsänhoito)
- Kalimenojan valuma-alueen kunnostustoimet, vedenlaadun parantamistoimenpiteet
- Metsänhoidolliset toimenpiteet hankealueen ulkopuolella
- Uusia tutkimuksia tai selvityksiä luonnontilasta ja ennallistamistoimenpiteistä
- **Ennallistaminen ja luontoarvohehtaareiden laskenta sekä kompensoiminen**

Kaupunginjohtajien ja pormestareiden luontojulkilausumassa 2025 sovitut toimet sisältävät muun muassa seuraavaa:

- **"Toteutamme lievennyshierarkiaa** ja sitoudumme hyödyntämään kaupunkien yhteisiä mittareita luonnolle aiheutettujen haittojen ja parannusten arvioinnissa."
- **"Olemme valmiita ensimmäisten joukossa edistämään** kehittyvien, luonnon monimuotoisuutta vahvistavien toimintamallien käyttöönottoa, kuten **esimerkiksi ekologista kompensatiota** tarkoituksenmukaisissa hankkeissa, jotta parhaat käytännöt juurtuvat nopeasti ja laajasti. Tuemme luonnonarvomarkkinoiden syntyä ja käyttöä luontokatoa hillitsevien käytänteiden tukemiseksi."

Luonnonarvojen nykytila

- Pilotoitu ensimmäistä kertaa luonnonarvohehtaarien laskentaa vapaaehtoisen ekologisen kompensaation ohjeistuksen mukaisesti
- **Luontoarvohehtaareja käyttämällä haitan aiheuttaja tietää, paljonko samankaltaista elinympäristöä pitäisi ennallistaa tai suojella muualla, jotta ekologinen haitta kompensoituu.**
- Lähinnä luonnontilaa olevat kuviot erottuvat kartalta tummimpina ja ihmistoiminnan heikentämät vaaleampina
- Kuviokohtaista ekologista tilaa on kasvatettu tarvittaessa uhanalaisuuskertoimella (uhanalainen luontotyyppi/metsälaji)

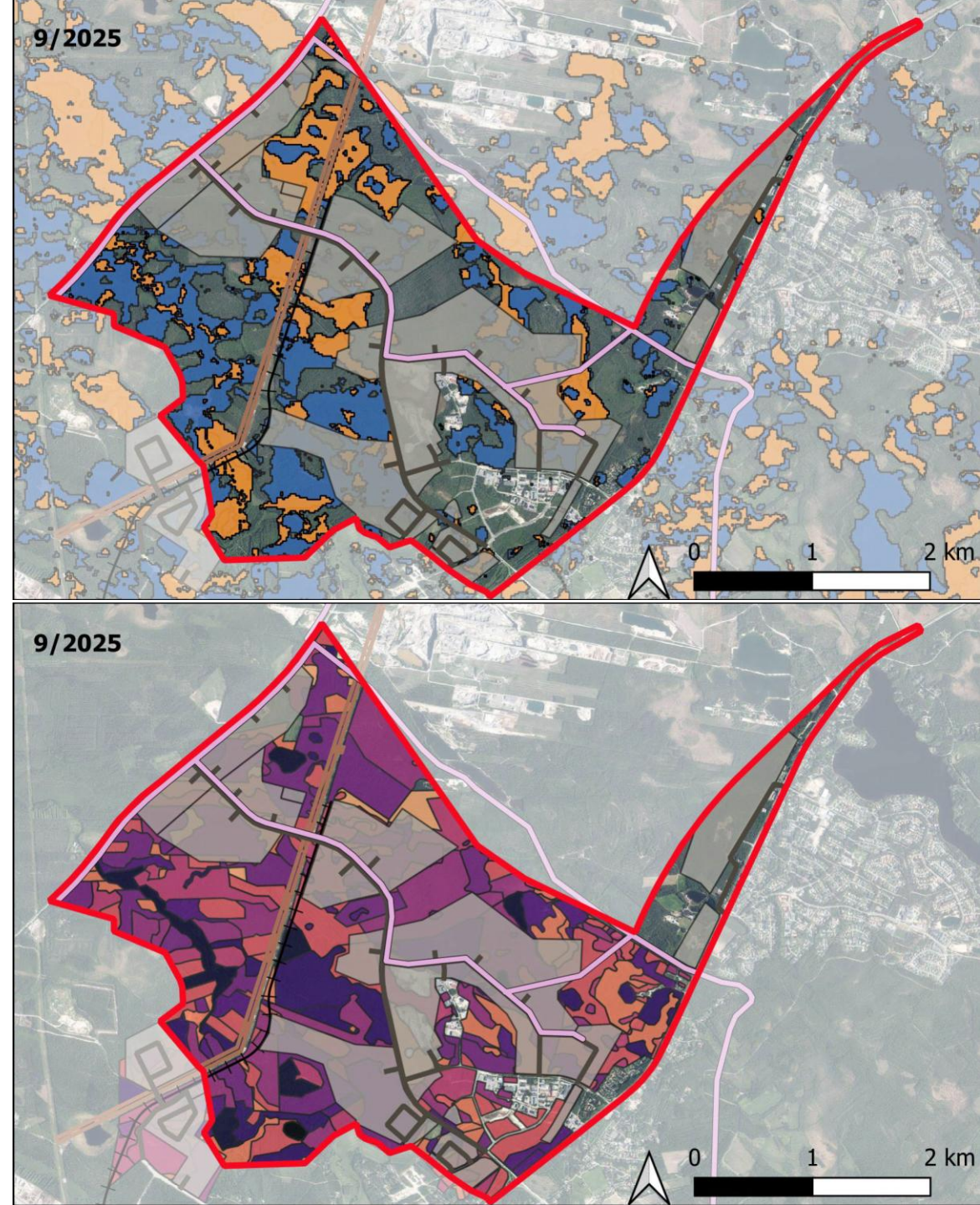

Laadittu kaavarunko → seuraavaksi osayleiskaavaluonnos

- Kortteleiden sijoittelussa vältely ekologiselta tilaltaan parhaimpia luontotyyppikuvioita ja hömötiaisen tärkeimpiä elinympäristöjä
- Pyritty arvokkaiden luontokohteiden välttämiseen lievennyshierarkian ja DNSH (ei merkittävää haittaa) -periaatteen mukaisesti
- Lisäksi tarkoitus edistää erilaisia luonnon parantamistoimia, josta laadittu erillisselvitys

Ylempi kuva hömötiaisen elinympäristöt suhteessa kaavarungon kortteleihin.

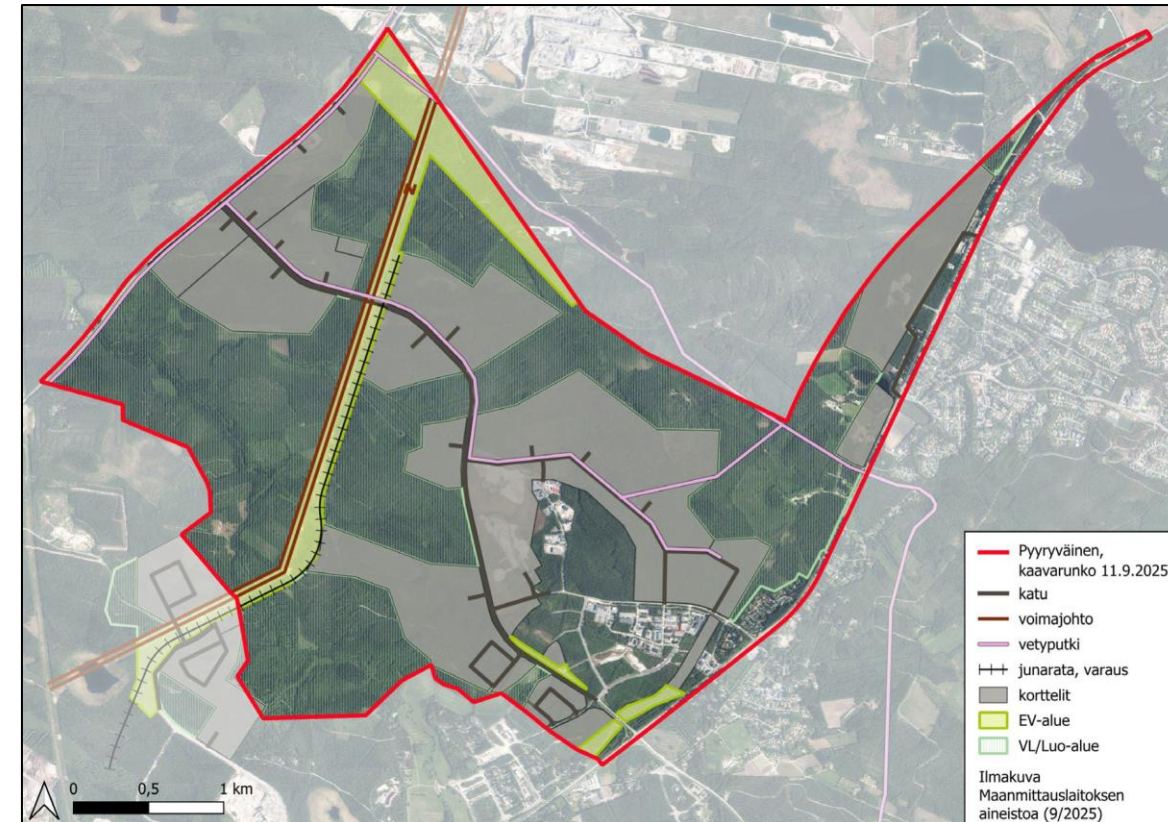
Alempi kuva luontoarvohehtaarit suhteessa kaavarungon kortteleihin.

Pyryväisen lumo-toimenpiteet → sovelletaan osayleiskaavaan

- Tehtävänä on ollut suunnitella kaavarunkoa varten luonnon parantamistoimenpiteitä uuden maankäytön luontohaittojen lieventämiseksi ja hyvittämiseksi
- Kaavarungon osalta tunnistettu kehitettävää jatkosuunnitteluun
 - Rakentamiselle ollaan osoittamassa muista luontoalueista selvästi arvokkaampia erottuvia alueita
 - Ekologiset yhteydet ovat paikoin kapeita ja tiäisverkosto ei toteudu parhaalla mahdollisella tavalla
- Ehdotuksena vaikuttavimmaksi toimenpiteiksi yleis- ja asemakaavan laatimiseen
 - Arvokkaiden luontokohteiden välttäminen ja ekologisten yhteyksien parantaminen
 - Pyryväissuon vesitalouden kohentaminen hulevesiä ohjaamalla
 - Lumo-toimenpiteiden integroiminen rakennettaville alueille
 - Parantamistoimenpiteet Kuusamontien varressa pohjavesialueen yhteydessä

Pyryväisen kaavamenettelyn vaiheet

1. Aloitusvaihe 2023-2024

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Osayleiskaava tullut vireille 5.12.2023
- Selvitykset ja suunnitelmat 2023-
- Tiedotus- ja keskustelutilaisuus 9.1.2024

2. Valmisteluvaihe 2024-2025

- Kaavoituksen esittely Jäalin asukasyhdistykselle 2024 ja 2025
- Työpaja asukasyhdistyksille ja yrityksille 17.9.2024
- Selvitykset ja suunnitelmat valmistuvat
- Laadittu kaavarunko
- Laaditaan osayleiskaavaluonnos
- Valmisteluaineisto asetetaan nähtävillä arviolta loppuvuodesta 2025.
- Tiedotus- ja keskustelutilaisuus nähtävilläoloaikana
- Asemakaava tulee vireille osayleiskaavaluonnoksen oltua nähtävillä

3. Ehdotusvaihe 2025-2026

- Laaditaan osayleiskaavaehdotus ottaen huomioon aiemman vaiheen palaute
- Kaavaehdotus ja muu aineisto asetetaan nähtävillä arviolta kesällä 2026
- Tiedotus- ja keskustelutilaisuus nähtävilläoloaikana

5. Hyväksymisvaihe 2026

- Osayleiskaavan hyväksyminen: yhdyskuntalautakunta → kaupunginhallitus → kaupunginvaltuusto

Pyryväisen nettisivu ouka.fi/pyyryvaisen-osayleiskaava